

TARPTAUTINIŲ PROJEKTŲ VYKDYMAS IKIMOKYKLINIO UGDYMO ĮSTAIGOSE: PEDAGOGŲ PATIRTIES ANALIZĖ

Viktorija Vitkevičienė

Klaipėdos lopšelis-darželis „Papartėlis“

Rūta Tamašauskienė

Klaipėdos valstybinė kolegija

DOI: <https://doi.org/10.52320/svv.v0iVI.205>

Anotacija

Straipsnyje pristatomi ikimokyklinio ugdymo įstaigų ypatumai, aptariama mokslininkų ir praktikų siūloma projektų struktūra, tarptautinių projektų bruožai ir pedagogo vaidmuo rengiant ir vykdant tarptautinius projektus. Tyrimo metu buvo aktualu išsiaiškinti kaip kyla projektų idėjos, kokie taikomi metodai, su kokiomis problemomis susiduriama kuriant ir vykdant projektus bei kokios ugdomos vaikų kompetencijos dalyvaujant tarptautiniuose projektuose. Tyrimo objektas – pedagogų patirtis rengiant ir vykdant tarptautinius projektus ikimokyklinio ugdymo įstaigose. Tyrimo tikslas – išsiaiškinti pedagogų patirtį rengiant ir vykdant tarptautinius projektus ikimokyklinio ugdymo įstaigose. Tyrimo metodai: mokslinės literatūros analizė, apklausa žodžiu (pusiau standartizuotas interviu), turinio (content) analizė. Atliekant tyrimą buvo taikyta kriterinė atranka. Tiriamųjų atrankos kriterijai: 1. Ikimokyklinio ugdymo pedagogai turėjo dirbti Klaipėdos miesto ikimokyklinio ugdymo įstaigose; 2. Pedagogai, turėjo vykdyti tarptautinius projektus 2019-2021 metais; 3. Pedagogai turėjo būti patys rengę tarptautinius projektus. Tyrimo imtis – penki pedagogai. Vykdamas interviu, buvo laikomasi bendrųjų etikos principų: geranoriškumo, pagarbos asmens orumui, teisingumo, konfidencialumo. Apibendrinus atlikto tyrimo rezultatus galima daryti išvadą, kad kuriant projektus yra bendraujama ir bendradarbiaujama su vaikais, siekiant tobulinti trūkstamus bei gilinti esamus gebėjimus, kompetencijas, todėl remiantis šiais kriterijais yra formuluojami tarptautinių projektų tikslai ir uždaviniai. Pažymėtina, kad kuriamuose tarptautiniuose projektuose nemažas dėmesys skiriamas ne tik visų penkių (komunikavimo, socialinės, pažinimo, sveikatos, meninės), bet ir tarpkultūrinės kompetencijos ugdymui. Ypatinai išskiriama informacinių priemonių ir įrankių naudojimo svarba tiek pedagogui, tiek vaikams. Apklaustieji pedagogai išskiria tarptautinių projektų rezultatų viešinimo/sklaidos svarbą. Vykdomi baigiamieji renginiai su partneriais, pateikiamos ataskaitos „eTwinning“ platformoje, socialiniuose tinkluose, internetinėse svetainėse. Taip pat pedagogai dalinasi gerąja patirtimi įvairiuose seminaruose, mokymuose, mokslo mugėse.

Pagrindiniai žodžiai: tarptautiniai projektai, ikimokyklinio ugdymo įstaiga, pedagogai.

Išvadas

Temos aktualumas. Ikimokyklinio ugdymo metodinėse rekomendacijose (2015) kaip vienas iš vaikų ugdymo būdų yra nurodomas projektas, kurio vykdymo metu atsiskleidžia vaiko gebėjimai, įgūdžiai, asmeninės savybės, pasiekimai. Tamošiūnas (1999) teigia, jog projektų metodas vienas iš aktyvaus ugdymo metodų taikymo būdų, kai yra atsižvelgiama į vaiko gebėjimus, jo polinkius bei vertybines nuostatas, kas gerai atitinka orientuotą į vaiką ugdymo koncepciją. Vaikas, dalyvaudamas projektinėje veikloje, tampa aktyviu šios veiklos dalyviu, yra suinteresuotas rinkti, kaupti, bei kūrybiškai taikyti informaciją. Anot Gražienės (2009), projektas pasižymi atvirumu, lanksčiu pažinimo būdu, orientuotas į realių ir konkrečių klausimų sprendimą. Autorė pabrėžia, kad šis metodas yra vertingas vaiko asmenybės raidai, pedagogų mentaliteto kaitai, šiuolaikinės teorijos ir praktikos įtvirtinimui, bei švietimo politikos uždavinių realizavimui.

Projektų samprata grindžiama humanistine ugdymo turinio teorija kuri teigia, jog svarbiausiu uždaviniu laikytina padėti asmenybei atskleisti ir realizuoti potencines galias, jog mokymasis orientuotas į procesą, o ne į rezultatą (Kozak, Karol, 2019, Teresevičienė, Adomaitienė, 2000, Bitinas, 2000). Projekto vykdymas paremtas mokymuisi grupėmis, projekto dalyviai gauna progą realiai susidurti su netikėtomis, netgi konfliktinėmis situacijomis bendradarbiaujant. Be abejo, tai lavina gebėjimą bendrauti, asmenines vaiko savybes bei veiklos gebėjimus (Teresevičienė, Adomaitienė, 2000).

Vykdamas projektus ugdymo procese aktualizuojamas ugdymo turinys, ugdomi universalūs ugdytinių gebėjimai, suvokimas, mąstymas, vertybinės nuostatos, skatinamas gebėjimas veikti bendradarbiaujant, įgyjama praktinė kompetencija, kuri turi teigiamą poveikį vaikų pažintinei, socialinei, emocinei raidai (Dudnyk, 2016, Stoian, 2016, Khacheryan, Melkonyan, 2020, Neifachas, 2005). Pasak Rahman, Yasin ir Yassin (2012) ir Khachaturova ir kt. (2020) ugdymo programose,

turėtų būti įtraukti projektai kaip vienas iš aktyvių metodų vaiko ugdymuisi, sukuriant saugią, stimuliuojančią aplinką, skatinančią emocijų, socialinių ir fizinį vystymąsi.

Vykdamas projektą daugiau erdvės atsiveria lankstumo principui, vedančiam į pedagoginės fantazijos, interpretavimo, kūrybos galimybes. Gražienė (2009) projektų metodą vertina kaip pedagogų meistriskumo – kūrybiškumo ir interpretacinių gebėjimų – ugdymo būdą, padedantį atsakyti vis dar gyvos akademinio ugdymo nuostatos. Vaiko laikas, jo erdvė, žaidimas, kūryba, individuali patirtis įgyja gilesnę prasmę ir tampa ugdytojų prioritetais.

Ikimokyklinio ugdymo įstaigose vykdomi trumpalaikiai ir ilgalaikiai projektai konkrečioje vaikų grupėje ar visoje įstaigoje. Ikimokyklinio ugdymo pedagogai rengia ir vykdo respublikinius projektus, kai vieną projektą vykdo kelių Lietuvos ikimokyklinio ugdymo įstaigų pedagogai ir juose dalyvauja kelių įstaigų ugdytiniai. Analogiškais bruožais pasižymi tarptautiniai projektai vykdomi ikimokyklinio ugdymo įstaigose, tačiau juose dalyvauja ne tik Lietuvos, bet ir užsienio šalių ikimokyklinio ugdymo įstaigų pedagogai, veiklas vydo kelių šalių vaikai. Rengti tarptautinių projektų paraiškas ir vykdyti tarptautinius projektus pedagogams suteikia galimybę „eTwinning“ ir Nordplus platformos.

Tyrimo problema. Klaipėdos miesto ikimokyklinio ugdymo įstaigų internetiniuose tinklapiuose bei „eTwinning“ platformoje gausu vykdomų tarptautinių projektų aprašų, nurodomi projektų tikslai, uždaviniai, pateikiami projektų rezultatai, tačiau pasigendama tyrimų, kurie atskleistų pedagogų patirtį rengiant ir vykdamas tarptautinius projektus. Aktualu išsiaiškinti kaip kyla projektų idėjos, su kokiomis problemomis susiduriama kuriant ir vykdamas projektus bei kokios ugdomos vaikų kompetencijos dalyvaujant tarptautiniuose projektuose?

Tyrimo objektas – pedagogų patirtis rengiant ir vykdamas tarptautinius projektus ikimokyklinio ugdymo įstaigose.

Tyrimo tikslas – išsiaiškinti pedagogų patirtį rengiant ir vykdamas tarptautinius projektus ikimokyklinio ugdymo įstaigose.

Tyrimo uždaviniai:

1. Išanalizuoti projektų rengimo ir vykdomo ikimokyklinio ugdymo įstaigose ypatumus teoriniu aspektu.
2. Ištirti pedagogų patirtį rengiant ir vykdamas tarptautinius projektus.

Tyrimo metodai: mokslinės literatūros analizė, apklausa žodžiu (pusiau standartizuotas interviu), turinio (content) analizė.

1. Tarptautinių projektų vykdymo/realizavimo ikimokyklinio ugdymo įstaigose teorinė analizė

1.1. Ikimokyklinio ugdymo įstaigų ypatumai

Lietuvoje ankstyvasis ugdymas yra skirstomas į dvi dalis: neprivalomą ikimokyklinį ugdymą (išskyrus atvejus, numatytus Švietimo, mokslo ir sporto ministro ir socialinės apsaugos ir darbo ministro nustatytoje tvarkoje (Dėl privalomo ikimokyklinio ugdymo nustatymo ir skyrimo tvarkos aprašo patvirtinimo, 2012)) ir privalomą priešmokyklinį ugdymą. Ikimokyklinio ugdymo programa yra skirta vaikams nuo gimimo iki jie pradeda lankyti priešmokyklinio ugdymo grupę. Priešmokyklinio ugdymo grupę vaikai privalo pradėti lankyti, kai jiems tais kalendoriniais metais sukanka 6 metai.

Ikimokyklinį ugdymą teikia valstybės, savivaldybių darželiai, privatūs teikėjai. Priešmokyklinį ugdymą be jau minėtųjų gali teikti ir bendrojo ugdymo mokyklos pagal Priešmokyklinio ugdymo bendrąją programą (2014). Lietuvoje nėra reglamentuotas ugdymas ankstyvojo ugdymo teikėjo namuose (Ikimokyklinis ugdymas, 2020).

Kadangi ikimokyklinis ugdymas yra neprivalomas, valstybės lygiu yra pateiktos Ikimokyklinio ugdymo metodinės rekomendacijos (2015) bei Ugdymo programų kriterijai (2017), kokia turėtų būti ikimokyklinio ugdymo programa. Ikimokyklinio ugdymo teikėjas laisvai rengia savo ugdymo programą. Priešmokyklinis ugdymas vyksta pagal nacionaliniu lygiu patvirtintą Priešmokyklinio ugdymo bendrąją programą (2014). Siekiant padėti ikimokyklinio ugdymo pedagogams ir kitiems ugdytojams atpažinti vaikų ugdymosi pasiekimus ir poreikius, tikslingai rengti įstaigos ikimokyklinio ugdymo programą, įgyvendinti ugdymo turinį, pritaikant jį kiekvienam vaikui ir vaikų grupei, stebėti

vaikų pažangą ir tikslingai ugdyti kiekvieną vaiką yra parengtas Ikimokyklinio amžiaus vaikų pasiekimų aprašas (2014).

Europos Sąjungos šalys yra numačiusios esminius kokybiško ikimokyklinio ugdymo principus, kurių laikomasi ir Lietuvoje: ugdymo paslaugų prieinamumas, aukšta pedagogų kvalifikacija, holistinis ir lankstus ugdymo turinys, ugdymo kokybę skatinanti stebėseną ir vertinimas, tinkamas finansavimas ir valdymas (Proposal for Key Principles of a Quality Framework for Early Childhood Education and Care, 2014; European Council Recommendation on High-Quality Early Childhood Education and Care Systems, 2019). Briuselio Jungtinio pedagogų komiteto (The Joint Teaching Committee) parengtoje ikimokyklinio ugdymo programoje Schola Europaea (2001) nurodomi bendrieji ikimokyklinio ugdymo principai ir ugdymo proceso principai (Ikimokyklinio ugdymo metodinės rekomendacijos, 2015). Priešmokyklinio ugdymo programa įgyvendinama, vadovaujantis socialinio kultūrinio kryptingumo, individualizavimo, integralumo, kontekstualumo, sąveikos ugdymo principais (Priešmokyklinio ugdymo bendroji programa, 2014).

Siekiant programoje numatytų vaikų ugdymosi rezultatų svarbu numatyti vaikų ugdymo strategijas: ugdymo formas (projektai, edukacinės išvykos, grupiniai kūrybiniai darbai, šeimų savaitės ir kt.), metodus ir būdus (kaip ikimokyklinio ugdymo auklėtojas inicijuos vaikų veiklą, kaip paskatins spontanišką vaikų veiklą ir kt.), ugdymosi aplinkos kūrimą (ugdymosi erdvės grupėje, įstaigoje, už įstaigos ribų, ugdymasis natūralioje ir virtualioje aplinkoje ir kt.) (Ikimokyklinio ugdymo metodinės rekomendacijos, 2015).

Aptariant ikimokyklinio ugdymo įstaigų ypatumus verta prisiminti, jog ikimokyklinis vaiko amžius ypatingas, nes būtent šiuo amžiaus tarpsniu klostosi svarbiausios vaiko asmenybės savybės, jo suvokimo, mąstymo, bendravimo ir kt. ypatybės. Ikimokyklinio amžiaus vaikas pamažu tampa savarankiškesnis, iniciatyvesnis, labiau bendraujantis, pradeda daugiau pasitikėti kitais žmonėmis. Jis smalsiai tyrinėja pasaulį, eksperimentuoja, išbando daiktus ir medžiagas; sparčiai plėtojasi jo kalba, turtėja žodynas, tobulėja sakinių struktūra. Tačiau šiuo laikotarpiu vaikui itin svarbu dėmesinga suaugusiųjų – tėvų ir pedagogų – pagalba: jų supratimas ir palaikymas, emociškai saugi ir rami aplinka (Jūsų vaikas – ikimokyklinukas, 2015).

Pažymėtina, jog šiuo metu ikimokyklinio ugdymo įstaigas lanko, anot Macijauskienės ir Norvilienės (2018), „Alfa“ kartos vaikai, kuriems greitai pasidaro nuobodu. Taip yra todėl, kad nuo ankstyvo amžiaus išmokę naudotis išmaniaisiais įrenginiais ilgainiui jie pripranta greitai „nuskaityti informaciją“, vis ieškodami to, kas bent trumpam patrauks jų dėmesį. Svarbu ir tai, jog vaikams būtina informaciją gauti iškart. Šio laikotarpio vaikai trokšta, kad į jų klausimus būtų iškart atsakoma ir jei pašnekovas negali to padaryti skubiai, jis gali netekti vaiko susidomėjimo. „Alfa“ kartos vaikai vienu metu gali atlikti kelis darbus, tačiau ilgiau susitelkti ties viena veikla jiems žymiai sunkiau. Tai prasmės ieškotojai. Mokymosi procese jiems svarbu tyrinėti, išmėginti, atrasti. Šie vaikai yra žymiai mažiau priklausomi nuo formalių taisyklių. Vaikai taip pat labai vertina ryšius su bendraamžiais. Siekiant įtraukti juos į veiklą, būtina skatinti bendravimą ir bendradarbiavimą, kurti vieningą ugdytinių komandą.

Taigi ikimokyklinio ugdymo įstaigoje vykdomas ikimokyklinis ir priešmokyklinis ugdymas. Ikimokyklinio ugdymo programos rengia ugdymo įstaigos, vadovaudamasi numatytais dokumentais, o priešmokyklinis ugdymas vyksta vadovaujantis Bendrąją priešmokyklinio ugdymo programa (2014). Lietuvoje laikomasi esminių Europos Sąjungos numatytų kokybiško ikimokyklinio ugdymo principų bei bendrųjų ikimokyklinio ugdymo principų ir ugdymo proceso principų. Ikimokyklinio ugdymo įstaigas lankantys vaikai trokšta atsakymų į klausimus iškart, vertina ryšius su bendraamžiais, o tai sėkmingai ugdoma vykdant projektus.

1.2. Tarptautinių projektų ypatumai ikimokykliniame amžiuje

1.2.2. Projekto struktūros ypatumai

Projektų metodas yra unikalus tuo, kad jis yra ir mokymosi, ir veiklos, ir tam tikro mąstymo stiliaus metodas, kuris sėkmingai naudojamas ikimokyklinio ugdymo įstaigose (Gražienė, 2009). Projektai laikomi lanksčia ir savo esme neįprasta pažinimo forma, tačiau kartu pripažįstama tvarkos ir

struktūros egzistavimo būtinybė; projektai įvardijami kaip planinga ir organizuota mokymo(si) proceso veikla (Gražienė, 2009). Tamošiūnas (1999) pabrėžia, kad projektas yra atviras naujoms idėjoms ir originaliems sprendimams, tai metodas, sutelkiantis ties tuo, kas nežinoma, bet siekiama tirti, pažinti, pasimokyti, įgyti naujų žinių ir įgūdžių. Galima teigti, kad projektai savo turiniu ir kitokia įvairialype veikla praturtina vaikų ugdymo turinį, tačiau būtina laikytis nurodytų struktūros principų.

Vaikų projektų struktūrą aptaria Gražienė (2009), Dodge ir kt. (2007). Šie autoriai rekomenduoja tokią struktūrą: projekto pradžia (tinkamo objekto pasirinkimas, „idėjų“ banko sukūrimas, numatymas, ką vaikai sužinos ir kokių įgūdžių įgis šio projekto metu, tyrinėjimo objekto aptarimas kartu su vaikais bei šeimos narių informavimas apie numatytą tyrinėti objektą) ir objekto tyrinėjimas (reikiamų priemonių ir galimos veiklos numatymas, priemonių parinkimas, pagalba vaikams, duomenų fiksavimas ir projekto užbaigimas). Taikant šį projekto modelį, labai svarbu laikytis etapų eiliškumo ir jų nepraleisti. Svarbūs ne tik problemos kėlimo ir sprendimo, bet ir kiti etapai. Projekto vykdymo etapus ikimokyklinėje įstaigoje analizavo Kulanina (2013), Kołodziejski, Przybysz-Zaremba (2017). Kozak, Karol (2019) teigia, jog pagrindiniai reikalavimai, taikomi projektinei veiklai ikimokyklinio ugdymo įstaigose, yra šie: problema (užduotis); laukiamų rezultatų praktinė, teorinė, pažintinė reikšmė; savarankiška vaikų veikla; projekto turinio struktūrizavimas; įvairių metodų naudojimas; galutinių rezultatų formavimo būdų aptarimas; gautų duomenų rinkimas, sisteminimas, analizė; apibendrinimas ir jų pristatymas.

Mokslininkai (Gražienė, 2009, Dodge ir kiti, 2007, Kulanina, 2013, Kołodziejski, Przybysz-Zaremba, 2017) išskiria kiekvieno vaikų projekto sudėtinę dalį ją paaiškindami. Objektas turi derėti su būtina programa dalimi ir dominti vaikus, atitikti jų interesus, būti svarbus vaikų patirčiai ir atitikti jų amžių. Taip pat Dodge ir kiti (2007) pabrėžia projekto objekto svarbą, kuris yra unikalus kiekvienoje grupėje, o šiuolaikiškai suvokta tema gali koncentruotis į bet ką, kuo vaikai domisi, socialinius dalykus ar į netikėtą įvykį. Nepamirština, kad vaikų domėjimasis tuo, kas nežinoma arba neištirta iki galo yra natūralus reiškinys, nes jie kaupia patirtį. Vaikų noras įsigilinti į kurią nors sritį rodo jų pasirengimą tyrinėti ir pažinti, bet šalia turi būti supratingas suaugęs žmogus, galintis padėti, kai kliūtys neįveikiamos (Gražienė, 2009). Aptariant projekto tikslo ir uždavinių svarbą Pocevičienė ir kt. (2010) pažymi, kad projekto tikslas apibrėžia galutinį rezultatą, kuriuo remiantis daromi sprendimai kilus diskusijoms ir konfliktams.

Pasak Gražienės (2009), objekto tyrinėjimas grupėje prasideda pedagogui numačius galimą veiklą, priemones, išvykas, tikėtinus svečių apsilankymus. Objekto tyrinėjimo materialiai išraiška – vaikų piešiniai, lipdiniai, statiniai, fotografijos, pedagogams išsakytos mintys, pedagogo ar tėvų filmuota vaizdinė medžiaga. Taikydami projektų metodą, ugdytojai ne tik perduoda savo žinias ugdytiniams, bet ir padeda jiems pažinti pasirinktą tikrovės reiškinį. Norėdamas siekti tobuliau projektuoti tolesnius veiksmus ugdytinis turi kalbėti ir sistemingai aiškinti bei vertinti savo atliktus veiksmus – reflektuoti. Tačiau anot Kozak, Karol (2019) projektinė veikla ikimokyklinio ugdymo įstaigoje neduos laukiamų rezultatų, jei bus atskirta nuo tradicinio ugdymo proceso, todėl svarbu ugdymo procese numatyti projektinės veiklos ir kitos ikimokyklinio ugdymo veiklos ryšius.

Apibendrinant galima teigti, kad projektų struktūra yra svarbi ir būtina, norint užtikrinti projekto vientisumą, stabilumą, sistemingumą. Yra keletas projekto struktūros tipų, tačiau dažniausiai naudojama tradicinė ir vaikų projektų struktūra, tarp kurių randama panašumų: temos pasirinkimas, idėjų siūlymas, veiklos planavimas, idėjų realizavimas, projekto apibendrinimas.

1.2.2. Tarptautiniai projektai ikimokyklinėje įstaigoje

Projektinė veikla, grįsta tarptautine partneryste daro didelį poveikį ugdymo įstaigos veiklos tobulėjimui ir kaitai per ugdymo proceso dalyvius – pedagogus ir ugdytinius. Naujos žinios apie mokymo metodus, profesinių kompetencijų tobulinimas, tėvų įtraukimas į projektines veiklas motyvuoja visus ugdymo proceso dalyvius labiau domėtis nagrinėjamu dalyku, ieškoti būdų, kaip patraukliai organizuoti darbą, skatina tarpusavio bendravimą ir bendradarbiavimą, ugdytinių lyderystę. Taip darant įtaką ugdymo proceso kaitai ir ugdytinių pasiekimams (Paradnikaitė - Abromavičienė, 2019).

Ikimokyklinio ugdymo įstaigoms dalyvauti tarptautiniuose projektuose suteikia galimybę „eTwinning“ ir Nordplus platformos. „eTwinning“ – tai Europos Komisijos iniciatyva, skirta paraginti ugdymo įstaigas visoje Europoje užmegzti bendradarbiavimo partnerystes, naudojantis įvairiomis komunikacinėmis technologijomis. Ši tarptautinė platforma – tai mokymas, naujų mokymo metodų taikymas, naujos technologijos ir nauji tradicinių užduočių atlikimo būdai. Norint dalyvauti „eTwinning“ projektuose ikimokyklinio ugdymo įstaigų pedagogai užsiregistruoja sistemoje, ieško partnerių, su kuriais kuria projektus arba dalyvauja jau sukurtuose projektuose (Mokymasis su „eTwinning“. Vadovas mokytojams, 2007). Programa prasidėjo 2005 metais, o nuo 2014 metų „eTwinning“ įsitvirtino Europos Sąjungos švietimo, mokymo, jaunimo ir sporto programoje „Erasmus+“. Programos portalas tai durys į „eTwinning“ pasaulį ir informacija yra verčiama į 28 kalbas. Čia galima rasti naujienas iš įvairių dalyvaujančių šalių, informaciją apie profesinio tobulėjimo galimybes bei pripažinimą ir sėkmingų projekto pavyzdžių (eTwinning – tai bendruomenė Europos mokykloms, 2021).

„Nordplus“ programa skirta švietimo institucijoms iš Baltijos šalių (Lietuva, Latvija, Estija), Šiaurės šalių (Danija, Islandija, Norvegija, Švedija, Suomija) ir autonominių šalių sričių (Grenlandija, Farerų salos ir Alandų salos). „Nordplus junior“ programa skirta ikimokyklinio, pradinio bendrojo ir profesinio mokymo institucijoms (Nordplus Junior, 2021). Programoje gali dalyvauti tik įstaigos, ar institucijos iš minėtų šalių, o ne pavieniai pedagogai ar ugdytiniai. Kiekvienais metais „Nordplus“ skiria 9,3 milijono eurų finansavimą įvairiems projektams ugdymo įstaigose (The Nordplus handbook, 2017).

Reikia pažymėti, kad „Nordplus“ projektai turi savo biudžetą, bet Lietuvoje jie labiau populiarūs tarp pradinių, vidurinių ar aukštųjų mokymo įstaigų, o „eTwinning“ projektai populiarūs ikimokyklinio ugdymo įstaigose, kadangi galima ne tik būti projekto kūrėju, bet ir partneriu, dalyviu kitų užsienio šalių, ar Lietuvos ikimokyklinių įstaigų vykdomuose projektuose.

Vienas iš svarbiausių programos „eTwinning“ elementų yra mokytojų, mokinių, mokyklų, tėvų ir vietos valdžios institucijų bendradarbiavimas. Jie imasi aktyvaus vaidmens, bendrauja, tyrinėja, priima sprendimus, gerbia vienas kitą ir lavina XXI amžiaus įgūdžius (Nauda, 2021). Užsiregistravę mokytojai gali jungtis prie „eTwinning Live“, kuri yra individuali mokytojo sąsaja su bendruomene: ji padeda naudotojams rasti partnerių, bendrauti, bendradarbiauti vykdant projektus ir prisidėti prie profesinio tobulėjimo veiklos Europos šalių, ne Europos šalių ir centriniu Europos lygmeniu (Easy steps to set up your eTwinning Project, 2018).

Apibendrinant galima teigti, kad tarptautinės platformos „eTwinning“ ir „Nordplus“ suteikia galimybę ikimokyklinio ugdymo įstaigų pedagogams ir ugdytiniais dalyvauti tarptautiniuose projektuose, taikant įvairius metodus įgyti naujų įgūdžių, taip pat užmegzti naujus ryšius bei stiprinti įgytą partnerystę.

1.3. Pedagogo vaidmuo rengiant ir vykdant tarptautinius projektus

Projektinėje veikloje, kaip ir kasdieninėje ugdymojoje veikloje, labai svarbus pedagogų, vaikų, tėvų bendravimas ir bendradarbiavimas. Gražienė (2009) nurodo, jog pedagogas dominuoja numatydamas, ką vaikai sužinos ir kokių įgūdžių įgis vykstant projektui, informuodamas šeimos narius apie numatomą tyrinėti objektą, numatydamas galimas veiklas, parinkdamas reikiamas priemones bei fiksuodamas duomenis.

Taip pat galima išvelgti bendras vaikų ir pedagogo pastangas pasirenkant tinkamo objektą, kuriant „idėjų banką“, aptariant drauge su vaikais tyrinėjamą objektą, tyrinėjant patį objektą, numatant projekto užbaigimą (Gražienė, 2009). Panašiai pedagogo vaidmenis skirtinguose projekto vykdymo etapuose apibūdina ir Rahman, Yasin ir Yassin (2012) bei Kołodziejski ir Przybysz-Zaremba (2017) teigdami, kad pirmiausia vyksta projekto planavimas atsižvelgiant į vaiko interesus, diskutuojant, kalbant su pačiais vaikais, kas jiems būtų įdomu, aktualu. Nors idėją gali pateikti pats pedagogas, vaikai dalyvauja ją tobulindami, išreikšdami savo nuomonę ką norėtų tyrinėti, atrasti, sužinoti.

Pedagogas ir vaikai turi būti tarsi viena komanda, kurios iniciatyvą bet kada gali perimti tiek pedagogas, tiek vaikai. Pažymima, kad projektai yra ne pedagogo, o vaikų, kad patirtį, įgūdžius ir

gebėjimus kaupia jie (Gražienė, 2009). Dudnyk (2016) nurodo, jog norėdami sumaniai organizuoti projektinę veiklą pedagogai turi pasižymėti aukšta profesine kompetencija, gebėjimu meistriškai naudoti modernias technologijas, ugdyti vaikų kūrybiškumą, vaizduotę, savarankišką mąstymą,

Pedagogo užduotis organizuojant tarptautinius projektus ir formuluojant temas „eTwinning“ platformose yra nenutolti nuo ikimokyklinio ar priešmokyklinio ugdymo programų ir parinkti temas jų gebėjimams/kompetencijoms tobulinti (Szulc-Kurpaska, 2009). Pedagogas rengdamas ir vykdydamas projektus stengiasi ugdyti komunikavimo, pažinimo, sveikatos saugojimo, meninę ir socialinę kompetencijas. Adomaitienė ir Zubrickienė (2015) teigia, kad pedagogo vaidmuo projektinėje veikloje, ne tik skatinti, motyvuoti ugdytinius iniciatyviai veiklai, bet ir ją atlikti, suteikiant galimybę patiems rinktis veiklas pagal gebėjimus, pomėgius, kompetencijas. Pedagogas taip pat turėtų paskatinti vaikus pasitikėti savimi, savo gabumais, kompetentingumu, laisvai reikšti mintis, būti kūrybiškiems atliekant projektines užduotis, veiklas, bei sukurti pozityvią emocinę terpę, kurioje vyrautų teigiami jausmai ir emocijos. Svarbu, kad pedagogas projektinės veiklos metu prisiimtų kaip tarpininko tarp aplinkos ir besimokančiųjų vaidmenį, savo veiksmus grįstų pasitikėjimu, suteiktų veiksmų laisvę atliekant veiklas.

Apibendrinant galima teigti, kad pedagogas rengdamas ir vykdydamas tarptautinius projektus turi bendrauti ir bendradarbiauti su vaikais, jų tėvais, projekto partneriais, vykdančiais veiklas tiek Lietuvoje, tiek užsienyje. Pažymėtina, kad pedagogas turi gebėti įtraukti vaikus į visą projekto procesą nuo „idėjų banko“ sukūrimo iki galutinio rezultato pateikimo. Atkreiptinas dėmesys į tai, kad pedagogas kurdamas projektus turi nenukrypti nuo ugdomųjų programų.

2. Pedagogų patirties analizė vykdant/realizuojant tarptautinius projektus ikimokyklinio ugdymo įstaigose

2.1. Tyrimo metodika

Tyrimo dalyviai. Ikimokyklinio ugdymo pedagogai.

Tyrimo dalyvių atrankos būdas. Kriterinė atranka. Tiriamųjų atrankos kriterijai: 1. Ikimokyklinio ugdymo pedagogai turėjo dirbti Klaipėdos miesto ikimokyklinio ugdymo įstaigose; 2. Pedagogai, turėjo vykdyti tarptautinius projektus 2019-2021 metais; 3. Pedagogai turėjo būti patys rengę tarptautinius projektus.

Tyrimo imtis. Penki pedagogai. Kokybiniame tyrime tyrimo dalyvių skaičius priklauso nuo kiekviename interviu gaunamos tekstinės/žodinės informacijos naujumo ir pasikartojamumo (Žydžiūnaitė, 2011). Taigi apklausus penkis informantus ir penktajame interviu tekste pastebėjus informaciją, kuri pasikartoja prieš tai buvusių interviu tekstuose nuspręsta, jog imtis pakankama.

Tyrimo metodai. Mokslinės literatūros analizė, apklausa žodžiu (pusiau standartizuotas interviu), turinio (content) analizė.

Tyrimo eiga. Suformulavus tyrimo problematiką, tikslą, objektą ir uždavinius ir susipažinus su teorine medžiaga, parengtas tyrimo instrumentas – pusiau standartizuoto interviu klausimynas. Atliktų pusiau standartizuotų interviu tekstai transkribuoti ir duomenys susisteminti lentelėse, numatant kategorijas, subkategorijas ir patvirtinančius teiginius. Informantai koduojami raidėmis I (informantas) ir numeriu, pvz. I3 – trečias informantas. Ieškoma bendrumų tarp dalyvių pasisakymų, nustatomi skirtumai. Interpretuojant tiriamųjų išsakytas mintis, paraleliai pateikiama empirinė medžiaga, jos aprašymai bei aiškinimai grindžiami teoriniais teiginiais.

Tyrimo etika. Vykdyti interviu, buvo laikomasi bendrųjų etikos principų: geranoriškumo, pagarbos asmens orumui, teisingumo, konfidencialumo. Atsižvelgiant į etikos reikalavimus, tyrimo vykdymas iš anksto derintas, dalyviai informuoti apie tyrimo atlikimo detales. Interviu vyko nuotoliniu būdu MS Teams aplinkoje. Tolesnei duomenų interpretacijai panaudoti tik su nagrinėjama tema susiję pasisakymai.

2.2. Pedagogų patirties analizė vykdančiam/realizuojant tarptautinius projektus ikimokyklinio ugdymo įstaigose

Kurdamas ir vykdydamas projektus pedagogas turi: numatyti ir suvokti projekto siekius ir kryptį, suvokti galimą projekto trukmę ir justai galimus temų pokyčius, suplanuoti projekto veiklas, inicijuoti veiklas, lanksčiai reaguoti į pasikeičiančius planus, parūpinti įvairių reikiamų priemonių, siekti, kad vaikai galėtų patenkinti savo aktyvumo, savarankiškumo, saviraiškos ir kūrybiškumo poreikius, stengtis įtraukti tėvus ir kitus suinteresuotus asmenis, palaikyti gerą nuotaiką vykstant projektui, apibendrinti projektą, apgalvoti projekto rezultatų pristatymo, viešinimo galimybes ir būdus, pildyti projekto dokumentus, būti iniciatyviam ir laikytis demokratiškumo principo (Gražienė, 2009).

Tyrimo metu pirmiausia buvo domėtasi iš kur kyla idėjos tarptautinių projektų temoms. Tarptautinių projektų pedagogų idėjų analizė pateikiama 1 lentelėje.

1 lentelė. Tarptautinių projektų idėjos

Kategorijos	Subkategorijos	Pagrindžiantys teiginiai
Tarptautinių projektų idėjos	Pasiūlė kolegos pedagogai	<p>1...atėjo pavaduotoja ir pasiūlė, nors buvau girdėjusi apie „eTwinning“ platformą, bet niekada nebuvau nei dalyvavusi, nei vykdžiusi... (I1)</p> <p>2...esu dirbusi mokykloje, ir girdėjusi, tik niekad nedalyvavusi, o čia pavaduotoja aktyvi pasiūlė pamėginti...(I2)</p> <p>3...su kolege netikėtai bendraujant telefonu pirmo karantino metu sugalvojome, kad reikia padaryti tarptautinį projektą...(I3)</p> <p>4...išgirdau, kai kolegės ėmė viešai dalintis patirtimi, dar studijų metais dėstytoja skatino kurti, mėginti...(I4)</p> <p>5...buvau girdėjusi, bet nenaudojau, kol studijų metu nesupažindino dėstytoja per paskaitas...(I5)</p>
	Kyla kasdienės veiklos su vaikais metu	<p>1...iš situacijos, kas būtų vaikams, pedagogams smagu daryti...(I1)</p> <p>2...geriausia tai ryto rate kas vaikams patinka, įdomu, pagal vaikus, minčių lietus, vaikai norėjo tyrinėti, eksperimentuoti, tai pirmas projektas ir kilo iš vaikų...(I2)</p> <p>3...Iš tikro viskas iš vaikų ateina, kas jiems patikti galėtų, viskas ateina iš gamtos, tyrinėti norisi kas neatrasta, netradiciška, nes vaikai dar daug ko nežino...(I5)</p>

Šaltinis: sudarytas autorių, pagal tyrimo duomenis, 2021.

Apklausus ikimokyklinio ugdymo pedagogus kuriančius ir vykdančius tarptautinius projektus paaiškėjo, kad dauguma jų buvo girdėję apie „eTwinning“ projektus (...buvau girdėjusi apie „eTwinning“ platformą, bet niekada nebuvau nei dalyvavusi, nei vykdžiusi...(I1), ...girdėjusi, tik niekad nedalyvavusi...(I2)), bet niekada nedalyvavo, nes niekas neskaitino. Pedagogai pradėjo vykdyti projektus paskatinti kolegų (...su kolege netikėtai bendraujant telefonu pirmo karantino metu sugalvojome, kad reikia padaryti tarptautinį projektą...(I3), ...išgirdau, kai kolegės ėmė viešai dalintis patirtimi, dar studijų metais dėstytoja skatino kurti, mėginti...(I4)), ar paraginti dėstytojų studijų metais (...buvau girdėjusi, bet nenaudojau, kol studijų metu nesupažindino dėstytoja per paskaitas...(I5)) ir noriai įsitraukė į naują veiklą – vaikų ugdymą tarptautinių projektų metodu.

Pasak Gražienės (2009), „idėjų banko sukūrimo etapas, yra be galo svarbus momentas, kada pedagogas turėtų leisti spręsti vaikams renkantis projekto temą, kuriant idėjas. Šis etapas labai reikšmingas, nes kūryba ir idėjomis užsiima patys vaikai, kadangi šiuolaikinio vaiko kompetencija leidžia jam būti lygiaverčiu bendradarbiavimo partneriu. Pažymėtina, kad tyrimo metu informantai kaip „idėjų banką“ išskiria vaikus, jų norus, mintis išsakytas veiklų, ryto rato metu (...geriausia tai ryto rate kas vaikams patinka, įdomu, pagal vaikus, minčių lietus, vaikai norėjo tyrinėti, eksperimentuoti, tai pirmas projektas ir kilo iš vaikų...(I2)), ...iš situacijos, kad būtų vaikams, pedagogams smagu daryti...(I1), taip pat stebint vaikų patyriminę veiklą (...Iš tikro viskas iš vaikų ateina, kas jiems patikti galėtų, viskas ateina iš gamtos, tyrinėti norisi kas neatrasta, netradiciška, nes vaikai dar daug ko nežino...(I5)).

Tyrimo metu buvo siekiama išsiaiškinti tarptautinių projektų tikslų ir uždavinių formulavimo ypatybes. Duomenys pateikiami 2 lentelėje.

2 lentelė. Tarptautinių projektų tikslų, uždavinių formulavimas

Kategorijos	Subkategorijos	Pagrindžiantys teiginiai
Tarptautinių projektų tikslai, uždaviniai	Pagal gebėjimo sritis	1... uždavinius siejame su 18 pasiekimų sričių, jeigu ikimokyklinio amžiaus vaikai... Realiai žiūrima kur yra silpniausia vieta, kur galima vaikų įgūdžius patobulinti. Jei vaikams probleminė vieta yra su skaičiavimu, tai uždavinys bus siejamas su skaičiavimu ir matavimu, kad būtų nauda ir vaikui: ir smagu, ir linksma, ir naudinga, ir prasminga...(11) 2...uždaviniai formuluojami pagal 18 žingsnelių, svarbu atsižvelgti į vaikų amžių, gebėjimų sritis, tematiką...(14) 3...Pagal 18 žingsnių, svarbu, kad uždaviniai atitiktų temą, vaikų amžių...(15)
	Pagal kompetencijas	1...na, kaip ir rašant planus uždaviniai ir projektuose formuluojami pagal 5 kompetencijas, atsižvelgiant į projekto temą...(12) 2...kuriant projektą uždavinius kėliau, pagal kompetencijas, atsižvelgiant į projekto temą...(13)
	Projekto idėjos	1... jei tu turi idėją, iš tos idėjos ir išsirutulioja tikslas, kodėl tu tą darai, o uždaviniai kaip tą tikslą galėtum įgyvendinti....(11) 2... dažniausiai projektas pats padiktuoja koks bus tikslas, ir uždaviniai...(12)

Šaltinis: sudarytas autorių, pagal tyrimo duomenis (2021 m.)

Analizuojant tyrimo duomenis pastebima, kad informantai gebėjimų sritis, kompetencijas, projekto idėjas įvardina kaip būdus, kuriais remiantis yra formuluojami tikslai ir uždaviniai kuriant tarptautinius projektus. Ikimokyklinio amžiaus ugdymo pasiekimų apraše (2014), yra nurodoma, kad atsižvelgiant į vaiko prigimtines galias, jo individualią patirtį, vadovaujantis raidos dėsningumais, padėti vaikui išsiugdyti savarankiškumo, sveikos gyvensenos, pozityvaus bendravimo su suaugusiais ir vaikais, kūrybiškumo, aplinkos ir savo šalies pažinimo, mokėjimo mokytis pradmenis. Kuriant projektus, bei formuojant tikslą ir uždavinius pedagogai vadovaujasi aštuoniolika pasiekimų sričių (...pagal aštuoniolika žingsnių, svarbu, kad uždaviniai atitiktų temą, vaikų amžių...(15), ...uždaviniai formuluojami pagal 18 žingsnelių, svarbu atsižvelgti į gebėjimų sritis, tematiką...(14)), atkreipiant dėmesį į silpniausias vaikų gebėjimų sričių vietas, jas tobulinant projektų veiklą metu (...realiai žiūrima kur yra silpniausia vieta, kur galima vaikų įgūdžius patobulinti. Jei vaikams probleminė vieta yra su skaičiavimu, tai uždavinys bus siejamas su skaičiavimu ir matavimu, kad būtų nauda vaikui: ir smagu, ir linksma, ir naudinga, ir prasminga...(11)). Taip pat svarbu, kad uždaviniai atitiktų konkrečią projekto temą, vaikų amžių ir būtų realiai įgyvendinami.

Priešmokyklinio ugdymo programa (2014), nurodo, kad priešmokyklinio ugdymo siekis yra vaiko socialinės, sveikatos saugojimo, pažinimo, komunikavimo ir meninės kompetencijos ugdymas. Tie informantai, kurie kuria „eTwinning“ projektus su priešmokyklinio amžiaus vaikais, formuluodami uždavinius vadovaujasi įvardintomis kompetencijomis (...kaip ir rašant planus uždaviniai ir projektuose formuluojami pagal 5 kompetencijas, atsižvelgiant į projekto temą...(12), ...kuriant projektą uždavinius kėliau, pagal kompetencijas, atsižvelgiant į projekto temą...(13)).

Pažymėtina, kad kai kurie pedagogai pirmiausia numato projekto temą, idėją, kuria remiantis, yra formuluojami tikslai ir uždaviniai (...jei tu turi idėją, iš tos idėjos ir išsirutulioja tikslas, kodėl tu tą darai, o uždaviniai kaip tą tikslą galėtum įgyvendinti....(11), ...dažniausiai projektas pats padiktuoja koks bus tikslas, ir uždaviniai...(12)).

Kozak ir Karol (2019) nustatė, kad projekto veikla siekiama įgyti naujų žinių glaudžiai susijusių su realia gyvenimo praktika, formuoti specifinius įgūdžius sistemingai organizuojant į problemą orientuotas edukacines paieškas.

Tyrimo metu buvo siekiama sužinoti kokie gebėjimai/kompetencijos yra ugdomi tarptautinių projektų metu. Tyrimo duomenys pateikiami 3 lentelėje.

3 lentelė. Gebėjimų/kompetencijų ugdymas vykdant tarptautinius projektus

Kategorijos	Subkategorijos	Pagrindžiantys teiginiai
Kompetencijų/ gebėjimų, ugdymas vykdant tarptautinius projektus	Tarpkultūrinė kompetencija	1... <i>mano projektai buvo tikslingai kurti, projektai skirti tarpkultūrinei kompetencijai ugdyti, kitų šalių pažinimui... (11)</i> 2... <i>etninės kultūros, tarpkultūrinė kompetencija... (14)</i>
	Visos penkios kompetencijos	1... <i>aišku šalia ėjo ir komunikavimas ir bendradarbiavimas, ir kitų kultūrų šalių pažinimas, meninė raiška, kūrybiškumas labai atsiskleidžia, tobulėja visapusiškai vaikas... (11)</i> 2... <i>priklauso nuo temos, bet dažniausiai bent trys yra ugdomos, siejasi tarpusavyje, bet būna ir visos penkios... (12), (14)</i> 3... <i>mano projekte pagrindinės kompetencijos, kurios ugdomos, tai meninė raiška, ir pažinimas... (15)</i> 4... <i>Priklauso nuo temos, pagrinde pažinimo kompetencija... (13)</i>
	Bendradarbiavimas	1... <i>bendradarbiavimas ugdomi grupėje tarp vaikų, komunikavimas tarp skirtingų kultūrų vaikų, kas yra labai svarbu. Tolerancija. Matai garbanotą juodom akim mergaitę, o pas mus tokių nėra. Vaikai susipažįsta su pasauliu, su šalimi... (11)</i> 2... <i>žmonių įvairovė, mato, girdi bendrauja, atrodo kita šalis, o vaikai daro tą patį... (12)</i> 3... <i>bendraudami su kitais vaikais iš skirtingų šalių, kultūrų vaikai plečia akiratį, dalijasi emocijomis, lavėja smalsumas, įgyja naujų žinių... (15), (14)</i>
	IKT technologijos	1... <i>ypač kas liečia informacines technologijas, tai didelė pažanga vaikams. Jie patys pradeda kurti žaidimus, dėlionės, susipažįsta, kad su telefonu galima ir kitas naudingas veiklas padaryti. „eTwinning“ pagrindinis dalykas – informacinės technologijos... (11)</i> 2... <i>išbando naujas technologijas... (13)</i>

Šaltinis: sudarytas autorių, pagal tyrimo duomenis (2021 m.)

Priešmokyklinio ugdymo programoje (2014) ugdymas grindžiamas žmogiškosiomis, tautinėmis ir pilietinėmis vertybėmis, orientuotas į vaiko gyvenimui reikalingų socialinių, kultūrinių kompetencijų plėtojimą, tolerancijos ugdymą. Apklaustieji pedagogai kuriamuose projektuose nemažą dėmesį skiria tarpkultūrinės kompetencijos ugdymui (...*mano projektai buvo tikslingai kurti projektai skirti tarpkultūrinei kompetencijai ugdyti... (11)*, *etninės kultūros, tarpkultūrinė kompetencija... (14)*). Pažymėtina, kad visiškai neatsitiktinai skiriamas dėmesys kitų šalių, kultūrų pažinimui, nes projekto veiklas vykdo vaikai iš skirtingų šalių.

„eTwinning“ Erasmus+ programos dalis pradedantiesiems (2014) bei Stoian (2016) nurodo, dalyvaujant projektuose vaikai padedami pedagogų tikslingai atlieka projekto veiklos užduotis, kurios būtų siejamos su ikimokyklinio ar priešmokyklinio ugdymo programose numatytu ugdymo turiniu ir ugdomosiomis kompetencijomis. Atlikus tyrimą paaiškėjo, kad informantai priklausomai nuo temos, įtraukia 3-5 kompetencijas, kurias ugdo vykdant projektus (...*priklauso nuo temos, bet dažniausiai bent 3 yra ugdomos, siejasi tarpusavyje, bet būna ir visos 5... (12), (14)*). Ikimokyklinio amžiaus vaiko pasiekimų apraše (2014) yra nurodyti svarbiausi vaiko nuo gimimo iki šešerių metų pasiekimai, kurie sudaro pamatą sėkmingai socialinės, sveikatos, pažinimo, komunikavimo, meninės kompetencijų plėtotei priešmokykliniame ugdyme. Informantai pabrėžia, kad būna projektų temų, kur ugdomos visos kompetencijos, jos sistemingai papildo viena kitą (...*aišku šalia ėjo ir komunikavimas ir bendradarbiavimas, ir kitų kultūrų šalių pažinimas, meninė raiška, kūrybiškumas labai atsiskleidžia, tobulėja visapusiškai vaikas... (11)*). Noras sužinoti, išmokti, suprasti, kas vyksta aplinkui, yra aplinkos pažinimo pamatas (Ikimokyklinio amžiaus vaiko pasiekimų aprašas, 2014). Informantai nurodė, kad aplinkos pažinimo kompetencija viena labiausiai ugdomų sričių (...*Mano projekte pagrindinės kompetencijos, kurios ugdomos <> tai pažinimas... (15)*, ...*priklauso nuo temos, pagrinde pažinimo kompetencija... (13)*).

Analizuojant tarptautinių projektų aprašus buvo pastebėta, kad pažinimo ugdymas tarptautiniuose projektuose naudojamas dažniausiai (Vitkevičienė, 2021), todėl natūralu, kad apklaustus pedagogus, jų atsakymai tik dar labiau patvirtino pažinimo kompetencijos svarbą ir naudą ugdant vaikus tarptautinių projektų metu. Kozak, Karol (2019) teigia, kad projektinis darbas skatina

pažintinę ikimokyklinio amžiaus vaikų veiklą, skatina pozityvios ugdymo aplinkos kūrimą ir humanistinio ugdymo principų įtvirtinimą. Nustatyta, kad projekto veikla yra glaudžiai susijusi su realia gyvenimiška praktika.

Vienas iš ikimokyklinio ugdymo uždavinių yra, siekti, kad vaikas pozityviai bendrautų ir bendradarbiautų su suaugusiais ir vaikais, mokytųsi spręsti kasdienes problemas, atsižvelgtų į savo ir kitų ketinimus (Ikimokyklinio amžiaus vaiko pasiekimų aprašas, 2014). Pasak Adomaitienės ir Zubrickienės (2014) projektinėje veikloje mokomasi grupėse, projekto dalyviai bendradarbiaudami gauna progą realiai susidurti su netikėtomis situacijomis. Tai lavina gebėjimą bendrauti, asmenines besimokančiojo savybes ir gebėjimus. Informantai atskleidė, kad vienas iš gebėjimų įgyjamas dalyvaujant tarptautiniuose projektuose yra vaikų bendradarbiavimas (...*bendradarbiavimas ugdosi grupėje tarp vaikų, komunikavimas tarp skirtingų kultūrų vaikų, kas yra labai svarbu. Tolerancija. Matai garbanotą juodom akim mergaitę, o pas mus tokių nėra. Vaikai susipažįsta su pasauliu, su šalimi...(I1)*). Ikimokyklinio ugdymo grupėse puoselėjamas vaiko orumas, pripažįstama vaiko nuomonė, jo teisė rinktis, spręsti, tartis. Ugdymo ir ugdymosi procesas grindžiamas socialinio teisingumo, lygiavertiškumo, tolerancijos vertybėmis (Ikimokyklinio amžiaus vaiko pasiekimų aprašas, 2014). Analizuojant pedagogų atsakymus dėl bendradarbiavimo gebėjimų pastebima, kad vaikams susipažinimas su kitų šalių vaikais, skatina socialinės kompetencijos tobulinimą (...*žmonių įvairovė, mato, girdi bendrauja, atrodo kita šalis, o vaikai daro tą patį...(I2), ... bendraudami su kitais vaikais iš skirtingų šalių, kultūrų vaikai plečia akiratį, dalijasi emocijomis, lavėja smalsumas, įgyja naujų žinių...(I5), (I4)*). „eTwinning“ – tapo realia mokymosi aplinka, kurioje vaikai gali lavinti savo bendravimo tarpusavyje ir komandinio darbo gebėjimus su kitų šalių vaikais (Mokymasis su eTwinning. Vadovas mokytojams, 2007).

Informacinės komunikacinės technologijos (IKT) praturtina vaikų mokymą ir mokymąsi. Bendravimas su kitų šalių ugdytiniais stiprina vaikų motyvaciją, ypač taikant projektuose IKT. Pažymėtina, kad pedagogai, IKT priskiria prie gebėjimų, kuriuos vaikai įgyja būtent tarptautinių projektų metu bendraudami technologijų dėka su kitais vaikais esančiais skirtingose užsienio valstybėse (...*ypač kas liečia informacines technologijas, tai didelė pažanga vaikams. Jie patys pradeda kurti žaidimus, dėliones, susipažįsta, kad su telefonu galima ir kitas naudingas veiklas padaryti. „eTwinning“ pagrindinis dalykas–informacinės technologijos...(I1), ... išbando naujas technologijas...(I3)*).

Tyrimo metu domėtasi tarptautinių projektų rezultatais, jų viešiniu. Duomenys pateikiami 4 lentelėje.

Informantai išskiria tris tarptautinių projektų rezultatų viešinimų būdus. Pažymėtina, kad tiek pedagogams, tiek vaikams, projekto užbaigimo renginiai suteikia daug gerų emocijų, kai galima pabendrauti su kitų šalių ugdytiniais su kuriais keitėsi savo veiklomis, darbeliais (...*Projekto pabaigoje sugalvojam veiklą, kuri apibendrina visą projektą, suorganizuojame su projekto partneriais susitikimą, renginį, toks finalas viso projekto gaunasi...(I1), ...pabaigoje labai smagu vaikams būna susijungti per IKT technologijas su kitų šalių dalyviais vaikais pasimokuoti, pabendrauti, kad visi jie tokie patys vaikai tik iš kitų šalių...(I2)*).

Informantai pažymi, kad projektų rezultatus viešina „eTwinning“ platformoje, socialiniuose tinkluose, (...*„eTwinninge“ vyksta rezultatų viešinimas būtinai, tėveliams per „Facebook“, „Twitter“, įstaigos internetinės svetainės...(I2), (I3), (I4), (I5)*); ikimokyklinių ugdymo įstaigų internetinėse svetainėse, kur pedagogai pasidžiaugia kurtu projektu, jo sėkme, vaikų veiklomis, išpūdžiais (...*straipsnius parašome į internetą, darželio svetainę, kad vyko tarptautinis projektas, pasidalina sėkme, džiaugsmais...(I3),(I4)*) Projekto viešinimas yra vienas iš „eTwinning“ platformos reikalavimų. Projektų organizatoriai savo nuožiūra taip pat gali pasirinkti projekto veiklų apibendrinimą pristatyti kurdami elektronines knygeles ir jas keldami į „eTwinning“ projekto puslapį (...*sukuriama internetinė knygelė savo pasirinkta technika: ar Story Jumper, ar Book Creator...(I2)*).

4 lentelė. Tarptautinių projektų rezultatai, viešinimas

Kategorijos	Subkategorijos	Pagrindžiantys teiginiai
Tarptautinių projektų rezultatų viešinimas	Renginiai su partneriais	1... projekto pabaigoje sugalvojam veiklą, kuri apibendrina visą projektą, suorganizuojame su projekto partneriais susitikimą, renginį, toks finalas viso projekto gaunasi...(I1) 2...pabaigoje labai smagu vaikams būna susijungti per IKT technologijas su kitų šalių dalyviais vaikais pasimokuoti, pabendrauti, kad visi jie tokie patys vaikai tik iš kitų šalių...(I2)
	Internetinės platformos, žiniasklaida	1...„eTwinninge“ vyksta rezultatų viešinimas būtinai, tėveliams per „Facebook“, „Twitter“, įstaigos internetinės svetainės...(I2), (I3), (I4), (I5) 2...Straipsnius parašome į inernetą, darželio svetainę, kad vyko...
		1...tarptautinis projektas, pasidalina sėkme, džiaugsmais...(I3),(I4) 3..sukuriama internetinė knygelė savo pasirinkta technika: ar Story Jumper, ar Book Creator...(I2)
	Mokymai, konferencijos	1... galima rašyti straipsnius, pristatyti projektą kolegoms savo įstaigoje, mieste. Skaityti pranešimą mokymuose, kaip va aš esu skaičiusi ne vieną projektą PŠKC nacionaliniuose mokymuose, projekto tyrimo rezultatus pristaciūsi nacionalinėse mugėse...(I1) 2... vyksta sklaida, idėjų apsikeitimas, tu gali skleisti ne tik savo gerą patirtį, bet ir gauti idėjų iš kitų kolegų pasisemti minčių, susirasti gerą partnerį, nes tai yra pusė darbo projekto. Labai svarbu...(I1),(I2),(I5)

Šaltinis: sudarytas autorių, pagal tyrimo duomenis (2021 m.)

Analizuojant informantų atsakymus apie projektų viešinimą ir sklaidą, būtina išskirti pačių pedagogų iniciatyvą dalintis savo įvykdytais projektais juos pristatant įvairiuose seminaruose, nacionalinėse mugėse, mokymuose (...galima rašyti straipsnius, pristatyti projektą kolegoms savo įstaigoje, mieste. Skaityti pranešimą mokymuose, kaip va aš esu skaičiusi ne vieną projektą PŠKC nacionaliniuose mokymuose, projekto tyrimo rezultatus pristaciūsi nacionalinėse mugėse...(I1)), tai skatina naujų ryšių užmezgimą, pedagogų norą į tarptautinius projektus įtraukti kuo daugiau ikimokyklinio ugdymo pedagogų, kurie dar nevykdo tarptautinių projektų (...vyksta sklaida, idėjų apsikeitimas, tu gali skleisti ne tik savo gerą patirtį, bet ir gauti idėjų iš kitų kolegų pasisemti minčių, susirasti gerą partnerį, nes tai yra pusė darbo projekto. Labai svarbu...(I1),(I2),(I5)).

Tyrimo metu buvo siekiama išsiaiškinti su kokiomis problemomis susiduria pedagogai kurdami projektus bei kokie galimi kylančių problemų sprendimo būdai. Duomenys pateikiami 5 lentelėje.

Analizuojant informantų pateiktus atsakymus apie tarptautinių projektų organizavimo metu kylančias problemas pastebima, jog nemažai jų susiduria su sunkumais rengiant pačias projektų paraiškas (...tarnyba ilgai tvirtino paraišką...(I2), ...techniniai nesklandumai, neidavo įkelti į „eTwinning“ platformą...(I5), ...nėra norinčių dalyvauti...(I2)), tačiau susidūrus su iššūkiais pedagogai, rasdavo išeitis patys (...vis rašydavau klausdavau kada bus patvirtinta...(I2), .. nenuleidi rankų vėl iš naujo kuri, bandai...(I2)), ir su „eTwinning“ administratorių pagalba (...toku atveju rašai sistemos administratoriui, ir padeda viską išspręsti...(I5)). Pažymėtina, kad pedagogai po sėkmingai užbaigto projekto gali teikti paraiškas kokybės ženkleliui gauti (...sudėtingiau būna, kai baigiasi projektas ir nori teikti paraišką kokybės ženkleliui gauti. Tada turi aprašyti savo vykdytas veiklas, ką nuveikei, pati forma sudėtinga...(I1)). Kokybės ženkleliai išskiria programą „eTwinning“ iš kitų programų. Jie patvirtina, kad projektas pasiekė tam tikrą standartą ir kokybę nacionaliniu (Nacionalinis kokybės ženklelis, National Quality Label) arba tarptautiniu (Europos kokybės ženklas, European Quality Label) lygmeniu (Programos „eTwinning“ projektų kokybė ir vertinimas, 2020).

5 lentelė. Problemos, jų sprendimo būdai kuriant projektus

Kategorijos	Subkategorijos	Pagrindžiantys teiginiai
Problemos kuriant tarptautinius projektus, jų sprendimo būdai	Rengiant paraišką	1... sudėtingiau būna, kai baigiasi projektas ir nori teikti paraišką kokybės ženkleliui gauti. Tada turi aprašyti savo vykdytas veiklas, ką nuveikei, pati forma sudėtinga...(I1) 2...tarnyba ilgai tvirtino paraišką, vis rašydavau klausdavau kada bus patvirtinta...(I2) 3...nėra norinčių dalyvauti, tada nenuleidi rankų vėl iš naujo kuri, bandai...(I2) 4...techniniai nesklandumai, neidavo įkelti į „eTwinning“ platformą, tokiu

Kategorijos	Subkategorijos	Pagrindžiantys teiginiai
		<i>atveju rašai sistemos administratoriui, ir padeda viską išspręsti...(15)</i>
	Vykdamas projektą	<i>1...kai prasidėjo pasaulinis karantinas, dalis partnerių atkrito, bet su likusiais padarėm, pertvarkėm projektą į nuotolinį ir pilnai įvykdėm, užbaigėm...(I2)</i> <i>2 ...vienintelė problema, kad padaro kokį darbėlį ir jį per visus projektus, veiktas siunčia, tada būna nusivylimas...(I4)</i>
	Bendraujant su partneriais	<i>1... problema, kad prisijungia prie projekto ir nieko nedaro. Tas sudėtinga būna. Pirmą projektą kai dariau, taip ir liko tik stebėtojai, o kitus projektus jau organizuojant rašydavau laiškus, ir jei nereaguodavo į pastabas eliminuodavau iš projekto, nes dalyvauja tik dėl skaičiaus, ir nevyksta, nei darbas, nei bendradarbiavimas...(I1)</i> <i>2...laimės dalykas su užsienio šalių partneriais, Skandinavai šalti, daro viską pagal normas, nesileidžia į kompromisus...(I2)</i>

Šaltinis: sudarytas autorių, pagal tyrimo duomenis (2021 m.)

Informantai išskyrė keletą pasitaikančių problemų vykdamas projektus. Dėl pasaulį sukausčiusios pandemijos ir karantino buvo sunku įvykdyti numatytas veiklas, todėl kai kurie partneriai atsisakė dalyvauti (*...kai prasidėjo pasaulinis karantinas, dalis partnerių atkrito...(I2)*), tačiau dėka atsakingų partnerių pavyko užbaigti pradėtą projektą (*...bet su likusiais padarėm, pertvarkėm projektą į nuotolinį ir pilnai įvykdėm, užbaigėm...(I2)*). Taip pat kaip kliūtį iškilusią projekto vykdymo metu pedagogai išskiria kitas ugdymo įstaigas, kai pedagogai nesąžiningu būdu su viena atlikta veikla dalyvauja keliuose projektuose (*...Vienintelė problema, kad padaro kokį darbėlį ir jį per visus projektus, veiktas siunčia, tada būna nusivylimas...(I4)*).

Tyrimo metu informantai išskyrė bendravimą su partneriais, kai jie dalyvauja projekte fiktyviai nieko neveikdami (*...problema, kad prisijungia prie projekto ir nieko nedaro. Tas sudėtinga būna. Pirmą projektą kai dariau, taip ir liko tik stebėtojai...(I1)*), tačiau tobulėjant ir organizuojant sekančius projektus pedagogai jau randa išeitį iš susidariusios padėties neleidžiant už neveiklumą dalyvauti toliau projekte, kadangi stabdosi veiklos, sunku toliau įgyvendinti projektą (*...kitus projektus jau organizuojant rašydavau laiškus ir jei nereaguodavo į pastabas eliminuodavau iš projekto, nes dalyvauja tik dėl skaičiaus ir nevyksta, nei darbas, nei bendradarbiavimas...(I1)*). Taip pat pažymima, kad rasti gerą užsienio šalies partnerį yra sudėtinga, nes su kai kurių šalių kolegomis sunku rasti bendrus susitarimus, sėkmingai bendradarbiauti (*...laimės dalykas su užsienio šalių partneriais, Skandinavai šalti, daro viską pagal normas, nesileidžia į kompromisus...(I2)*).

Apibendrinant galima teigti, kad tarptautinių - „eTwinning“ projektų idėjos ateina iš aplinkos, kolegų, ugdytinių, nuolatinio ieškojimo, kaip įtraukti tarptautinius projektus į ugdomąsias veiklas. Informantai vykdydami tarptautinius projektus ugdo tris-penktas kompetencijas, tačiau būna projektų temų, kur ugdomos visos kompetencijos, jos sistemingai papildo viena kitą. Dažniausiai projektuose ugdoma pažinimo kompetencija. Taip pat vykdamas tarptautinius projektus lavinami vaikų bendravimo tarpusavyje ir komandinio darbo gebėjimai su kitų šalių vaikais. Pastebima, kad didžiulis dėmesys skiriamas tarptautinių projektų sklaidai, viešinimui. Pedagogai savo projektų atskaitas pateikia „eTwinning“ platformos administratoriams, kelia baigiamąsias veiklas į pačią platformą, rengia nuotolinius renginius su partneriais, informuoja tėvus, bei bendruomenę apie įvykusius projektus informaciją talpindami į internetines svetaines, socialinius tinklus. Taip pat pedagogai dalyvauja įvairiuose mokymuose, seminaruose, mokslo mugėse kur pristato organizuotus tarptautinius projektus. Pažymėtina, kad tarptautinių metu yra ugdomos: pažinimo, socialinė, komunikavimo, meninė, sveikatos, tarpkultūrinė kompetencijos, kurių metu veikai įgyja, gilina tobulintinus gebėjimus, bei įgūdžius, susipažįsta su kitomis šalimis, jų aplinka, kultūra, bendraamžiais.

Išvados

1. Ikimokyklinio ugdymo įstaigoje vykdomas ikimokyklinis ir priešmokyklinis ugdymas. Lietuvoje laikomasi esminių Europos Sąjungos numatytų kokybiško ikimokyklinio ugdymo principų bei bendrųjų ikimokyklinio ugdymo principų. Ikimokyklinio ugdymo įstaigas lankantys vaikai trokšta atsakymų į klausimus iškart, vertina ryšius su bendraamžiais, o tai sėkmingai ugdoma vykdamas

projektus. Projektai – planinga ir organizuota mokymo(si) proceso veikla, kurios metu vaikai įgyja žinių, glaudžiai susijusių su realia gyvenimiška patirtimi, ugdomas kūrybiškumas, ugdomos visos kompetencijos. Ypatingai svarbūs yra tarptautiniai projektai, kurių metų ugdomi vaikų gebėjimai, bendravimas ir bendradarbiavimas tarpusavyje ir su kitų šalių vaikais. Dažniausios platformos per kurias vykdomi tarptautiniai projektai ikimokyklinėse įstaigose yra „eTwinning“, ir „Nordplus“. Pedagogo vaidmuo projektinėje veikloje, ne tik skatinti, motyvuoti ugdytinius iniciatyviai veiklai, bet ir ją atlikti, suteikiant galimybę patiems rinktis veiklas pagal gebėjimus, pomėgius, kompetencijas.

2. Apibendrinus atlikto tyrimo rezultatus galima daryti išvadą, kad kuriant projektus yra bendraujama ir bendradarbiaujama su vaikais, siekiant tobulinti vaikų trūkstamus bei gilinti esamus gebėjimus, kompetencijas, todėl remiantis šiais kriterijais yra formuluojami tarptautinių projektų tikslai ir uždaviniai. Pažymėtina, kad kuriamuose tarptautiniuose projektuose nemažas dėmesys skiriamas ne tik visų penkių (pažinimo, socialinės, komunikavimo, meninės, sveikatos), bet ir tarpkultūrinės kompetencijos ugdymui. Ypatingai išskiriama informacinių priemonių ir įrankių naudojimo svarba tiek pedagogui, tiek vaikams. Apklaustieji pedagogai išskiria tarptautinių projektų rezultatų viešinimo/sklaidos svarbą. Vykdomi baigiamieji renginiai su partneriais, pateikiamos ataskaitos „eTwinning“ platformoje, socialiniuose tinkluose, internetinėse svetainėse. Taip pat pedagogai dalinasi gerąja patirtimi įvairiuose seminaruose, mokymuose, mokslo mugėse.

Literatūra

1. Adomaitienė, J. ir Zubrickienė, I. (2015). Projektai mokymosi procese: iniciatyvumą įgalinantys aspektai. *Andragogika*, Nr. 1 (6), 58-78. Prieiga per internetą: <http://journals.ku.lt/index.php/andragogy/article/download/1216/1459>
2. Bitinas, B. (2000). *Ugdymo filosofija*. Vilnius: Alma litera.
3. *Dėl privalomo ikimokyklinio ugdymo nustatymo ir skyrimo tvarkos aprašo patvirtinimo* (2012). Įsakymas 2012 m. balandžio 26 d. Nr. V-735/A1-208.
4. Dodge, D., Colker, L. ir Heroman, C. (2007). *Ikimokyklinio amžiaus vaikų kūrybiškumo ugdymas*. Vilnius: Presvika.
5. Dudnyk, N. (2016). Usage of Project Method in Preschool Education. *Annales Universitatis Mariae Curie-Sklodowska Lublin-Polonia*. Vol. XXIX, 2, 43-55.
6. *Easy steps to set up your eTwinning Project* (2018). Prieiga per internetą: <https://www.etwinning.net/en/pub/get-started/begin.htm>
7. eTwinning – tai bendruomenė Europos mokykloms (žiūrėta 2021-06-03). Prieiga per internetą: <https://www.etwinning.net/lt/pub/index.htm>
8. *European Council Recommendation on High-Quality Early Childhood Education and Care Systems* (2019). Prieiga per internetą: https://ec.europa.eu/education/education-in-the-eu/council-recommendation-on-high-quality-early-childhood-education-and-care-systems_en
9. Gražienė V. (2009). *Projektų metodo pagrindai*. Vilnius: Gimtasis žodis.
10. *Ikimokyklinio amžiaus vaikų pasiekimų aprašas*, (2014). Prieiga per internetą: https://www.smm.lt/uploads/documents/Pedagogams/ikimok_pasiekimu_aprasas.pdf
11. *Ikimokyklinio ugdymo metodinės rekomendacijos* (2015). Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerijos Švietimo aprūpinimo centras. Prieiga per internetą: https://www.smm.lt/uploads/documents/tevams_ugdymo_planai/knyga%20%20rekomendacijos.pdf
12. *Ikimokyklinis ugdymas* (2020). Prieiga per internetą: <https://www.smm.lt/web/lt/smm-svietimas/svietimo-sistema-ikimokyklinis-ugdymas/ikimokyklinio-ugdymo-programa>
13. *Jūsų vaikas – ikimokyklinukas* (2015). Lietuvos respublikos švietimo ir mokslo ministerija. Prieiga per internetą: <https://www.smm.lt/uploads/documents/Leidiny/ikimokyklinukas1.pdf>
14. Khachaturova, K. R., Semyonova, A. V., Tikhonova, O. S. & Bondarchuk, A. I. (2020). Project activity method as support exploratory behavior of preschool children. *Modern science*. No. 1-3, p. 128-130.

15. Khacheryan, A. & Melkonyan, N. (2020). Project activities in general education schools. *European Science Forum*. Prieiga per internetą: KOF-175-Sbornik.pdf (sciencen.org)
16. Kołodziejski, M. & Przybysz-Zaremba, M. (2017). Project method in educational practice. *University Review*, Vol. 11, 2017, No. 4, p. 26-32.
17. Kozak, L. & Karol, A. (2019) *Project activities as a factor of cognitive development of preschool children*. *Інноваційна педагогіка*, Т.3 (18). pp. 169-174. ISSN 2663-6093.
18. Kulanina, I. N. (2013). Method of projects as component of modern system of preschool education and education. *Modern Scientific Research and Their Practical Application*. Vol. 21308, p. 470-480.
19. Macijauskienė, A. ir Norvilienė, A. (2018). Alfa kartos vaikų bruožai ir ugdymo(-si) ypatumai: pedagogų nuomonė. *Scientific Research in Education*, 2, 76–86. Prieiga per internetą: <http://www.lera.lt/wp-content/uploads/2018/12/Scientific-Research-in-EducationVol-2.pdf>.
20. *Mokymasis su eTwinning*. *Vadovas mokytojams* (2007) Belgium: Hofi Studio. Prieiga per internetą: https://www.etwinning.lt/wp-content/uploads/2018/12/etwinning_lt.pdf
21. *Nauda* (žiūrėta 2021-06-14). Prieiga per internetą: <https://www.etwinning.net/lt/pub/benefits.htm>
22. Neifachas, S. (2005). *Projektinė veikla ikimokyklinėje, priešmokyklinėje grupėje: teorija ir praktika*. Vilnius: Ciklonas.
23. *Nordplus Junior* (žiūrėta 2021-03-08). Prieiga per internetą: <http://www.nordplus.lt/programos/nordplus-junior>
24. Paradnikatė–Abromavičienė, I. (2019). Tarptautiniai projektai ir programos: jų įtaka ugdymo kaitai. *Švietimo naujienos*. Prieiga per internetą: <https://www.svietimonaujienos.lt/tarptautiniai-projektai-ir-programos-ju-itaka-ugdymo-kaitai/>
25. Pocevičienė, R., Lukavičienė, V. ir Augienė D., (2010) *Praktinės projektų valdymo metodo taikymo gairės Šiauliai*: Šiaulių universiteto leidykla.
26. *Priešmokyklinio ugdymo bendroji programa* (2014). Prieiga per internetą: [https://www.smm.lt/uploads/documents/Prie%C5%A1mokyklinio%20ugdymo%20bendroji%20programa\(3\).pdf](https://www.smm.lt/uploads/documents/Prie%C5%A1mokyklinio%20ugdymo%20bendroji%20programa(3).pdf)
27. *Programos „eTwinning“ projektų kokybė ir vertinimas* (2020). Prieiga per internetą: <https://www.etwinning.lt/wp-content/uploads/2020/08/eTwinning-projekt%C5%B3-kokyb%C4%97-20x23-El.-versija.pdf>
28. *Proposal for Key Principles of a Quality Framework for Early Childhood Education and Care* (2014) Prieiga per internetą: https://ec.europa.eu/assets/eac/education/policy/strategic-framework/archive/documents/ecec-quality-framework_en.pdf
29. Rahman Sh., Yasin, R. M., Yassin, S. F. M. (2012). Project-Based Approach at Preschool Setting *World Applied Sciences Journal*, 16 (1), 106-112.
30. Stoian, A. C. (2016). The Role of the Integrated, Thematic Project to Learning Progress of the Child In The Early Period. *Social Sciences and Education Research Review*. No: 2, p. 103-112.
31. Szulc-Kurpaska, M. (2009). eTwinning Projects ir Preschool. *Education of the Future*, 100-114. Prieiga per internetą: <https://citeseerx.ist.psu.edu/viewdoc/download?doi=10.1.1.475.9693&rep=rep1&type=pdf#page=100>
32. Tamošiūnas, T. (1999). *Projektų metodas ugdymo praktikoje*. Šiauliai: Šiaulių knygriškykla.
33. Teresevičienė, M. ir Adomaitienė, J. (2000). *Projektai mokymo(si) procese*. Mokomoji knyga. VDU, Vilnius.
34. *The Nordplus handbook* (2017). Prieiga per internetą: <http://www.nordplus.lt/programos/nordplus-junior>
35. *Ugdymo programų kriterijai* (2017). Prieiga per internetą: ISAK-627 Dėl ikimokyklinio ugdymo programų kriterijų aprašo (e-tar.lt)
36. Vitkevičienė, V. (2021). Tarptautinių projektų raiška ugdant penkerių-šešerių metų vaikus. *Verslas, technologijos, biomedicina: inovacijų žvalgos* 1(12), p. 603-616.
37. Žydžiūnaitė, V. (2011). *Baigiamojo darbo rengimo metodologija*. Kaunas: Vitae Litera.

REALIZATION OF INTERNATIONAL PROJECTS IN PRE-SCHOOL EDUCATION INSTITUTIONS: ANALYSIS OF TEACHERS' EXPERIENCE

Viktorija Vitkevičienė, Rūta Tamašauskienė

Summary

During the implementation of projects in the educational process, there is updated the content of the education, developed universal abilities, perception, thinking, and values of the students; there is encouraged the ability to act in cooperation with others, acquired practical competence, it has a positive effect on cognitive, social and emotional development of the children. Curricula should include projects as one of the active approaches to a child's education, creating a safe, stimulating environment that promotes emotional, social, and physical development.

Problem of the research. The websites of Klaipėda city pre-school education institutions and the eTwinning platform have numerous descriptions of ongoing international projects, indicate project goals and objectives, and present project results, but there is a lack of research that would reveal teachers' experience in preparing and organizing international projects. It is important to find out how project ideas arise, what methods are used, what problems are encountered in creating and implementing projects, and what competencies are developed for children participating in international projects?

Object of the research is the experience of the teachers in the preparation and implementation of international projects in pre-school education institutions.

Aim of the research is to find out the experience of the teachers the preparation and implementation of international projects in pre-school education institutions.

Methodology of the research.

Participants of the research. Preschool education teachers.

Method of selection of the participants of the research. Criteria of selection. Criteria for selection of research subjects: 1. pre-school education teachers had to work in Klaipėda city pre-school education institutions; 2. Teachers had to carry out international projects during 2019 - 2021; 3. Teachers had to been prepared international projects by themselves.

Sample of the research. Five teachers.

Methods of the research. Analysis of scientific literature, oral survey (semi-standardized interview), content analysis.

Ethics of the research. During the interview, there were observed general principles of ethics: goodwill, respect for personal dignity, justice, and confidentiality.

Conclusions: 1. Pre-school and pre-primary education is provided in the pre-school education institution. Lithuania complies with the essential principles of quality pre-school education provided by the European Union, as well as the general principles of pre-school education and the principles of the educational process. Children attending pre-school education institutions are also assigned to the "Alfa" generation of children who want answers to their questions immediately, who value relationships with peers, and this is successfully developed carrying out the projects. Projects are planned and organized activities of the teaching / learning process, during which children acquire knowledge closely related to real life practice, there are developed all competencies. Particularly important are international projects which develop children's skills, global communication and cooperation as well as the sharing of experiential activities with other project participants. The most common platforms via which there are carried out international projects in pre-school institutions are eTwinning and Nordplus. The role of the teacher in project activities is not only to encourage and motivate students for proactive activities, but also to perform it, giving students the opportunity to choose activities according to their abilities, hobbies and competencies. 2. Summarizing the results of the research of interviews with teachers, it can be concluded that during the development of projects, there is consulted and cooperated with children in order to improve the missing and deepen existing abilities and competencies, therefore the goals and objectives of international projects are formulated based on these criteria. It should be noted that in the being developed international projects a lot of attention is paid not only to the development of all five, but also to the development of intercultural competence. Especially there is emphasized the importance of the use of ICT for both the teacher and the children. The interviewed teachers emphasize the importance of publicizing / disseminating the results of international projects. The teachers share good practices in various seminars, trainings, and science fairs either.

Keywords : international projects, pre-school education institution, teachers.